

Marinus Poulsen:

Te Mar'ken i Holsbrow' (3)

Julius Jensen er – på tredje år – på vej mod Holstebro marked, nu fordybet i samtale med pigen Kathrine, der også skal til marked. Hun er netop ved at fortælle om, hvordan hun faldt til som yngstepige i sin nuværende plads.

Vi gik en Stø'r ur·n aa sej· nøj, saa spu·er a hind·, om hun sku mej te dæhæ·r stu·er Bojjel, dæ sku væ·r i djæ Na·bolaw. – Ja, de trow'wer a nok, men dæ æ da engen bøjjjen ino, men Else, de'r æ Søster te æ Bruj', du ve'r, aa mæ vi æ sør'n nøj kontent mæ hinaa·n, hun sej'jer, te a ska nok fo' æ Boj. Saa kommer a osse mej, haa mi Marmu'er saa'j. – De æ ves nowwer flenk Folk, du æ ve, sejjer a saa. – Jaa·w, de er're da. Ma·ren, ja de æ jo mi Marmu'er, hun saa'j te mæ i Gu'er, te a sku sna·a'r om' mæ ni Sæ'nd te æ Bojjel. De·l a da osse gja·r nok. – Dæ ska nok væ·r en stu'er Brøllup, at'ter hwa di sej'jer, saa'j a. – Ja, de ska dæ nok. No ve'r a't, hu nyw· en ka taa'r, men Ma·ren aa mæ vi so' i Ja·s aa rejnt u'r, te dæ nok vild blyw· en fem'aatyw· Vow·n te æ Kjær'k. Ma·ren hun kinder nøj æ Slæjt aa æ Na·bo·r aa sør'n. Men de æ no't saa nem' faa ander aa rejn sør'n nøj u'r.

Vi gik et øjeblik uden at sige noget, så spurgte jeg hende, om hun skulle med til det her store bryllup, der skulle være i deres nabolag. – Ja, det tror jeg nok, men der er da ingen (ind)budt endnu, men Else (det er brudens søster, du ved) og mig vi er sådan noget kontent med hinanden (= gode venner), hun siger, at jeg skal nok få budet. Så kommer jeg også med, har min madmor sagt. – Det er vist nogle flinke folk, du er hos, siger jeg så. – Jo, det er det da. Maren, ja det er jo min madmor, hun sagde til mig i går, at jeg skulle snart om med noget send (= naturaliegave) til brylluppet. Det vil jeg da også gerne nok. – Der skal nok være et stort bryllup, efter hvad de siger, sagde jeg. – Ja, det skal der nok. Nu ved jeg ikke, hvor nøje man kan tage det, men Maren og jeg vi sad i aftes og regnede ud, at der nok ville blive en femogtyve vogne til kirken. Maren hun kender noget til slægten og naboerne og sådan. Men det er nu ikke så nemt for andre at regne sådan noget ud.

Haar du faaresten e't tjent sam'mel mæ Kræstianne, en Søster te Else, aa Marianne, hind· dæ no ska gyw'tes? – Jaa·w, de haa'r a, de wa i Tejlgo'rd, vi tjen't, de ær læng· sind·. Kristianne ær ves bløwwen gywt faa nowr O'r sind·. De wa som Hjo·r, a wa dær. – Ve'r du hwa, sejjer Kathrine saa lisaa rask. A haar hø'r dæhæ·r Søster· haar snak'ker om dæ, aa a ku hø'r, te di gjo·r møj' u'r a dæ. Di saa·j osse, te di haaj waat glaa·ve dæ i Tejlgo·rd. No ska a prøw· aa sna'k mæ Else om er, om hun e't ka fo·r aarrent sør'n, te du osse ka blyw bøjjen te Brøllop. – Ja·, sejjer a saa, a vil da gja·r mej, men de trow'wer a iløw'ler e't, du ka fo laww·er i Stand'. A vild gja·r nok væ·r i Tejlgo·rd, a haa·j er godt, men som a læng·s den føst Ti', a wa dær. A wa jo osse bare en bet'te Sper'ris, da a kam dær.

Katrine gik aa fli·er· saa smaat, saa sejjer hun: Ka du how·, te Else engaang', ves jen' a dem fø·st Daw·, di wa dær, haaj gin· dæ en Ævvel? Jaaw, hun kam hen' te Tejlgo'rd aa sku si'e te hinde Søster, en Daa' i Massi Mo·ner vesnok. Di haaj hat nowwer Gjem·ævler dæhjæm·, nowwer di haaj faat fræ Fyn, di haa·j li·g tow' tebaa·g, dem· haaj Else saa mej aa sku gi hinde Søster. Saa kam hun faabi' dæ, du gik aa pa·st æ Fo'r u·r i æ Mark, hun tøj't, du so' saa kyw' aa'r u'r, saa ky·lt hun den jen· hen' te dæ. Hun faato·ld e't hinde Søster, te hun haaj tow' mæj hjem·fræ'. Føst læng· at'ter loj hun dem· dæhjæm· fo aa ver, hur'n hun haaj bo'r sæ ar. Di haaj sør'n grenner aa'r. Dengaang' wa hun jo osse ba·r en bet'te Hork. Men a tøj's da no, de wa pæ'n gjo'r a hind·. – Ja,

Har du forresten ikke tjent sammen med Kristiane, en søster til Else, og Marianne, hende der nu skal giftes? – Jo, det har jeg, det var i Tejlgård, vi tjente, det er længe siden. Kristiane er vist blevet gift for nogle år siden. Det var som hyrdedreng jeg var der. – Ved du hvad, siger Kathrine så ligeså rask. Jeg har hørt den her søster har snakket om dig, og jeg kunne høre, at de gjorde meget ud af dig (= godt kunne lide dig). De sagde også, at de havde været glade for dig i Tejlgård. Nu skal jeg prøve at snakke med Else om det, om hun ikke kan få det ordnet sådan, at du også kan blive budt til bryllup. Ja, siger jeg så, jeg vil da gerne med, men det tror jeg alligevel ikke, du kan få lavet i stand. Jeg ville gerne nok være i Tejlgård, jeg havde det godt, men som jeg længtes den første tid, jeg var der! Jeg var jo også bare en bitte splejs, da jeg kom der.

Kathrine gik og flirede så småt, så siger hun: Kan du huske, at Else engang, vist en af de første dage, du var der, havde givet dig et æble? Jo, hun kom hen til Tejlgård og skulle se til (= besøge) sin søster, en dag i marts måned vistnok. De havde nogle gemmeæbler derhjemme, nogle de havde fået fra Fyn, de havde lige to tilbage, dem havde Else så med og skulle give sin søster. Så kom hun forbi dig, du gik og passede fårene ude i marken, hun syntes, du så så ked ud af det, så kastede hun det ene hen til dig. Hun fortalte ikke sin søster, at hun havde to med hjemmefra. Først længe efter lod hun dem derhjemme få at vide, hvordan hun havde båret sig ad. De havde sådan grinnet af det. Dengang var hun jo også bare et bitte pigebarn. Men jeg syntes da nu, det var pænt gjort af hende. – Ja,

a ka osse ty·lig how·er, sejjer a saa. Hu wa' en da osse glaa' ve bare en Ævvel den' Gaang'. A gjem't en nowwer Daw·, a ku snaa'r e't næ·nd aa e·r en.

Den' Gaang' a holdt op mæ'r aa læng·s, aa de bløw gaat Vejle, tø't a de wa hi'el skjøn' aa go' u·r i æ Mark aa pas æ Fo'r. A haa·j sør'n Faa·nyw'els aa æ smo' Lam·, dæ wa tow', a fæk saa taalle, te a ku go hi'el hen' te' em. Da de wa ve'r aa blyw Som'mer, kom æ Fo'r i Ty'er, aa æ Ky'er kam u'r aa kam osse i Ty'er, da wa dæ hejsen naak aa bestæl· te mi Sta·rels. Atter Høst bløw æ Ky'er slaan lø·s, aa a kam mæ'm u'r o æ Mark aa sku pas em. De æ mæ'r'kle som en ka haaw· al· Teng' fræ den' Ti', osse Smaateng', men hwa — smo' Teng' den' Gaang' de wa jo stu·er Teng' faa jen'. Du ka trow', a ka haaw· "den hjælmer" ino, de wa saamøj' en klo'g A'sen, men ret en støk Hæ'k te'r aa rænd te Skaa·. Ve den jen· Si· aa æ Aw'er·, hu a past dem, wa dæ Bo·ger, aa ve den aa·n Si· wa dæ en Stø'k mæ Gjær. Fæk a saa æ Hæ'k gjen gaat fræ' æ Bo·ger, ku a væ ves o', te·n snaa'r sku faasø·g sæ mæ æ Gjær. Dæm ander Høw·der fæk en saa te'r aa stro·l at'ter sæ, saa a haaj sommen naak aa gy·er mæ'r aa pas o'. Jæn' Daa' gik æ da re'n gal' faa m'æ. Dæ gik en Mark'vej laangs mæ æ Stø'k, hu æ Høw·der gik, dæ wa fle·r dæ kjør·r o'n, men æ Vej wa da Tejlgo'rs. Jæn' Daa' kam dæ saa en Vow'n mæ Sko'ttør'e, dæ so' en Par kjælle Knæj't o æ Las, aa di ga dem te'r aa kyl Tørrebillinger o æ Høw·der, aa dæm· di ram't, di tu te'r aa ræ·n,

jeg kan også tydeligt huske det, siger jeg så. - Hvor var man da også glad for bare et æble dengang. Jeg gemte det nogle dage, jeg kunne snart ikke nænne at spise det.

Den gang (dvs. da) jeg holdt op med at længes (hjem), og det blev godt vejr, syntes jeg det var helt skønt at gå ude i marken og passe fårene. Jeg havde sådan en fornøjelse af de små lam, der var to, jeg fik så tamme, at jeg kunne gå helt hen til dem. Da det var ved at blive sommer, kom fårene i tøj, og køerne kom ud og kom også i tøj, da var der ellers nok at bestille til min størrelse (dvs. for én på min størrelse). Efter høst blev køerne slået løse (dvs. slap for tøj), og jeg kom med dem ud på marken og skulle passe dem. Det er mærkeligt, som man kan huske alle ting fra den tid, også småting, men hvad — små ting den gang de var jo store ting for én. Du kan tro, jeg kan huske "den hjelmede" endnu, det var så meget et klogt asen, men rigtig et stykke hække (dvs. en fandens ko) til at rende til skade. Ved den ene side af ageren, hvor jeg passede dem, var der boghvede, og ved den anden side var der et stykke med ger (dvs. spergel). Fik jeg så gennet den djævel godt fra boghveden, kunne jeg være vis på, at den snart skulle forsøge sig med spergele. De andre kreaturer fik den så til at fare af sted efter sig, så jeg havde såmænd nok at gøre med at passe på. En dag gik det da rent galt for mig. Der gik en markvej langs med stykket, hvor kreaturerne gik, der var flere der kørte på den, men vejen var da Tejlgårds. En dag kom der så en vogn med skudtørv, der sad et par uvorne knægte på læsset, og de gav sig til at smide tørvebrokker på kreaturerne, og dem de ramte, de tog til at rende, og

aa dæm ander di fulle at'ter, saa ræ·n er de Hi·ele. Nower kam i' æ Bo·ger, ja rend hi'el igjem'mel em, aa kam øw'er i nower Maar·ter, dæ wa ve æ Si· aa'. A wa e't stu'er Kaa'l, a ku sle't e't sty·r em. Men hæl·divi's haaj Kræ Tejlgo'r staa·n hjæm· aa sjæt, hur'n de wa gon te, han wa snaa'r te'r aa kom· aa hjæl'p. Han saa·j, da vi fæk Samling o'em: De ska du e't skræ·f øw'er. Læ wos no gjæn æ Høw·der ind', saa ka di ha de faar'e. Aa dæhæ·r skjør·les Knæj't, dem ska a si'e aa fo fat o', a ve'r gaat hwæm' di ær. Æ Høw·der kam ind' dæn' Daa' en hi'el Staa·nd, fa·r di plejer.

Kathrine spu·er om·, hwæm' de wa, dæ kjo·r faabi', da hun gik hjæm·fræ'. — Ja·, swaa·r a, — de wa da Søren Sønderkjær. Ær han faaresten e't Na·bo te jæs dæhjæm'? — No· wæe ham, jaa·w han æ da waa Na·bo. Han æ bløwen en faa·le Kaa'l, sna'ker Faa'r om·. Jaa·w, de go'r bæjer no, da æ Ba'r æ ve'r aa blyw stu·er aa ka hjæl'p. Di æ døg'ti, ja de æ djæ Mu'er da aasse. Faa nower O'r sind· ka æ haaw·, di saa·j, te Søren han wa næm' aa løw't mæ al· hans Pæng·. Da wa han ve'r aa væ· i Knøk, men saa wa dæ naak en Bro'r, dæ hjæl'p ham, sør'n han da kam te Krølt ijæn. Han lo' no al·ti·r aa snu·er saa læng· om æ Maaer· aa fæk e't begynd' mæ nower Teng' inden op o æ Formej·de. Saa gik han gu'e naak aa vræ't te laant u'r o æ Aw'ten. Faa'r han saa·j al·ti·r, te de æ dæm·, dæ fo begynd' fræ æ Maa·r aa', dær haa'er bæst. A trow'er, de passer.

de andre de fulgte efter, så rendte det, altsammen. Nogle kom i boghveden, ja rendte helt igennem den, og kom over i nogle morrødder (dvs. gulerødder), der var ved siden af. Jeg var ikke stor karl (dvs. følte mig meget lille), jeg kunne slet ikke styre dem. Men heldigvis havde Kresten Tejlgård stået hjemme og set, hvordan det var gået til; han var hurtig til at komme og hjælpe. Han sagde, da vi fik samling på dem: — Det skal du ikke skræbe over. Lad os nu genne kreaturerne ind, så kan de have dét for det. Og de her uartige knægte, dem skal jeg se at få fat på, jeg ved godt hvem de er. Kreaturerne kom ind den dag en hel time, før de plejede.

Kathrine spurgte nu om, hvem det var, der kørte forbi, da hun gik hjemmefra. — Ja, svarede jeg, — det var da Søren Sønderkjær. Er han forresten ikke nabo til jer derhjemme? — Nå var det ham, — jo han er da vor nabo. Han er blevet en farlig karl, snakker far om. Jo, det går bedre nu, da børnene er ved at blive store og kan hjælpe. De er dygtige, ja det er deres mor da også. For nogle år siden kan jeg huske, de sagde, at Søren han var nem at løfte med alle hans penge. Da var han ved at være i knøk (dvs. gå fallit), men så var der nok en bror, der hjalp ham, sådan han kom til krylt (dvs. ovenpå) igen. Han lå nu altid og snuede så længe om morgenen og fik ikke begyndt med nogen ting før op på formiddagen. Så gik han godt nok og rodede til langt ud på aftenen. Far han sagde altid, at det er dem, der får begyndt fra morgenen af, der har det bedst. Jeg tror det passer.

A spu·er Kathrine om·, hur·'n Mads Yw·rsens di haa·r er. Di æ jo Na·bo te Foldgo·r. — A æ nøj· i Slæjt mæ dem, saa·j a. — Nej·, æ di a di Slæjt, de vest a't. — Ja, de·r nøj laant u·r. A urej· saa æ Famil' liskav faa hind·. Jaa·w, Kathrine wa ves o', te di haa·j er gaat. — Mads Yw·rsen æ a den Slaw·, dæ ka al· Teng' bo·de u·r aa hjæm·. Han go·r aa hjæl'per møj' om· te wos. Han ka snaa·r law· hwa de ska væ·r. Han æ bo·de Snej'ker aa Sme, ja han æ indda saa gal' U·rmag'er. Vi haa·r en gam'mel Kla·a'k, dæ e't vild go', den tuk han aa skild· ar i Stom'per aa Stø'ker, saa saat han en sam'mel ijæn, aa sind· haa en go·n. Han haa·r en Smeri, dæ·r staa·r han aa lawer manne skjøn· Teng', men han ka da aasse ar·ber mæ bo·de Skow'l aa Spaa·. A spu·er om·, om han e't wa nøj ka'ten. — Næ·ej, sæj'er saa Kathrine, — en ka saammen e't sæj·, te han æ kræ·sen, nøj paa·re æ han jo naak. Hans Mar mo e't væ war'm, nærmest ko'ld. Saa tøj's han al'ti·r, de æ faa hjæj'n. Han for al'ti Saalt ind' faa sæ sjæl', de brug'ger han bo·de i Grø·r aa i Villing. Vi for Kaffe no hwæ·r Daa' te Drøj' terdaws, inden vi begynder aa ar·ber, de·l vi da gja·r ha. Men de ræjner han e't, han sæj'er, te han vel hæller ha Te'wand', saa fo·r han de. Vi slag'ter en Be·r faa·n Ti' sind·, saa fæk vi Fen'ker, dæm· æ vi ander saa hower o', men dæm· bryer han sæ e't om·. A trow'er, de·r sjælden vi haa mu·le Brø', men dæ ka jo som'ti blyw blo' Stri·ver i de sist aa·n Bæj't. Vi grenner a dem smo' Knæj't dæom· fræ', di sæj'er, te Faa·r han ka spis mu·le Brø', te de staa·r i jen'

Jeg spurgte Kathrine om, hvordan Mads Iversens de havde det. De er jo nabo til Foldgård. Jeg er noget i slægt med dem, sagde jeg. — Nej, er de af din slægt, det vidste jeg ikke. — Ja, det er noget langt ude. Jeg udredte så familieskabet for hende. Jo, Kathrine var vis på, at de havde det godt. — Mads Iversen er af den slags, der kan alting både ude og hjemme. Han går og hjælper meget omme hos os. Han kan snart lave hvad det skal være. Han er både snedker og smed, ja han er endda så galt (dvs. sågar) urmager. Vi har et gammelt ur, der ikke ville gå, det tog han og skilte ad i stumper og stykker, så satte han det sammen igen, og siden har det gået. Han har en smedie, der står han og laver manne skønne ting, men han kan da også arbejde med både skovl og spade. Jeg spurgte om, om han ikke var noget kræsen. — Neej, siger så Kathrine, — man kan såmænd ikke sige, at han er kræsen, noget besværlig er han jo nok. Hans mad må ikke være varm, nærmest kold. Så synes han altid, det er for hjejn (dvs. smager for lidt af salt). Han får altid salt ind for sig selv, det bruger han både i grød og vælling. Vi får kaffe nu hver dag til drivetiddags (dvs. efter middagssøvnen), inden vi begynder at arbejde, det vil vi da gerne have. Men det regner han ikke, han siger, at han vil hellere have tevand, så får han det. Vi slagtede en bede (dvs. et hanfår) for en tid siden, så fik vi finker, dem er vi andre så hugro (dvs. glade) for, men dem bryder han sig ikke om. Jeg tror, det er sjældent vi har muggent brød, men der kan jo somme tider blive blå striber i det sidste af en portion (bagt på samme tid). Vi griner af de små knægte deromme fra, de siger, at far han kan

blo' To·g om· ham. Mæn mu·le Brø' de'r nøj· en blyw'er saa kna·gen·de stærk aa', faatæller di saa a'ter ham. Jaa·w, faa æ Brø' ska jo e·rs te ho·f. Dæ mo e't go nower Teng' te Speld·.

— Dæ æ jo e't saa fo' Ba'r, sæj'er a saa, — mærker i nøj· te dæm·? — Ja, de gjør vi hæjsen. De æ nower hwælle Onger, di kommer u'r aa tjæn·, at'ter som di blywer stu·er. Pæj'jer æ den støst a dæm·, dæ æ hjæm·. Han æ e't stu'er, men du ka trow', dæ ær Krommer i ham. De æ læng· sind·, han saa·j, te han vild om' te wos aa wæ Hjo·r te næst O'r. Han kommer· ves osse. Karl ska konfimi'ers te æ Foro'r, saa blyw'er han hær naak e't længer. Saa trow'er a naak, te Pæj'jer ska te'r aa prøw er. De ska aasse naak go'. Dæ ska møj' te'r aa gjør ham kyw' aa'r. Han kam om' te w'os en Daa' i Massi Mo·ner, de wa ret saa ko'ld, men han wa hi'el stu'er o'r, han haaj baa·r Færrer, ja han haaj faat hans Pløj·ser o', mæn dæ wa hwær'ken Fæssel hæller Toma·er· i'em. — De· for'e mi Mu'er e't haa faat em gjor i Stand' ino fræ i Fyw'r, saa·j han. Han mi·end hæjsen e't, te han frø's hans Færrer. Da vi sku te'r aa kør Ku'er ind no i Høst, vild han gja·r te'r aa hjæl'p. Vi mangelt aasse en Mand' ind· i æ Laa·. Kristian mi·end e't, te Peer wa værren naak, mæn de mi·end han sjæl', han war. — A ka for'k, saa·j han, — a ka næm' hwist en Twelling o æ Vow'n hæller øw'er i æ Gwol'. De kam han no e't te, men han sku saa prøw· aa ta fræ' i æ Gwol', aa de gik væl·di, du ka trow', han ku baks dæhæ·r Twellinger.

spise muggent brød, så det står i én blå tåge om ham. Men muggent brød det er noget, man bliver så knagende stærk af, fortæller de så efter ham. Jo, for brødet skal jo spises tilhobe (dvs. altsammen). Der må ikke gå nogenting til spilde.

— Der er jo ikke så få børn, siger jeg så, — mærker I noget til dem? — Ja, det gør vi ellers. Det er nogle raske unger, de kommer ud at tjene, eftersom de bliver store. Peder er den største af dem, der er hjemme. Han er ikke stor, men du kan tro, der er krummer i ham. Det er længe siden, han sagde, at han ville om til os og være hyrdedreng til næste år. Han kommer det vist også. Karl skal konfirmeres til foråret, så bliver han her nok ikke længere. Så tror jeg nok, at Peder skal til at prøve det. Det skal også nok gå. Der skal meget til at gøre ham ked af det. Han kom om til os en dag i marts måned, det var ret så koldt, men han var helt stor af det, han havde bare fødder, ja han havde fået hans pløser (dvs. fødderløse strømper) på, men der var hverken fæssel (dvs. rem under foden) eller tåmåder (dvs. stropper ned om storetåen) i dem. — Det er fordi min mor ikke har fået dem gjort i stand endnu fra i fjor, sagde han. Han mente ellers ikke, at han frøs sine fødder. Da vi skulle til at køre korn ind nu i høst, ville han gerne til at hjælpe. Vi manglede også en mand inde i laden. Kristian mente ikke, at Peder var værgende (dvs. stor) nok, men det mente han selv, han var. — Jeg kan forke (op), sagde han, — jeg kan nemt kaste et tvillingneg på vognen eller over i gulvet (dvs. den pågældende afdeling af laden). Det kom han nu ikke til, men han skulle så prøve at tage fra i (dvs. forke videre fra) gulvet, og det gik vældigt, du kan tro, han kunne bakse (dvs. magte) de her tvillingneg.

– A næwnt li·g Kristian, de ær æ Søn i æ Go'r, som saa ær Forkaa'l, men du kinder ham wol. Vi haa·j waa Spel' a ham aa Pæj'jer jæn' Daa' i æ Foro'r, fa·r æ Hæ·est wa kommen u'r o Græs. Saa wa dær jæn' aa æ Pla·g, dæ røw sæ lø's ind· i æ Staald' aa rend u'r aa æ Da'r, dæ stu o·ben. Dæn ær no saa kjælle aa saa vild', naar en kommer lø's, de haar en fa·r prøwer. No, men li·g som en kommer u'r aa æ Dar, saa staa'r Pæj'jer dæ·r, aa han so' li·g hans Snit te'r aa snap i si Gri·mskawt. Æ Pla'g strannier gaat faar' aa kom te Ræ·nen, den wa li·g ve'r aa læt Pæj'jer fræ æ Ju'er, mæn han holdt skam ve. Mø't i æ Go'r stu dæn Plask Wand', dær kam æ Dy'r u'r i aa mæ Pæj'jer i æ Gri·m jo. Der danst di rondt, te æ Wand' stre't te alle Si·er. Saa endle kam Kristian ræ·nend. — De wa gaat! Du er en Knop! saa·j han. Dæ blywr dæ sna·a'r en Kaal·mennesk aa', men no haa a ve'n, no æ du fri', a ska naak.



Kornet køres ind. Xylografi 1888. (Gunnar Knudsen: Dansk Bondeliv, s. 13)

– Jeg nævnte lige Kristian, det er sønnen i gården, som så er forkarl, men du kender ham vel. Vi havde vort spil med ham og Peder en dag i foråret, før hestene var kommet ud på græs. Så var der en af plagene, der rev sig løs inde i stalden og rendte ud af døren, der stod åben. Den er nu så kælig (dvs. ustyrlig) og så vild, når den kommer løs, det har den før prøvet. Nå, men lige som den kommer ud af døren, så står Peder der, og han så lige sit snit til at gribe fat i dens grimeskaft. Plagen kæmpede godt for at komme til renden (dvs. slippe fri), den var lige ved at lette Peder fra jorden, men han holdt skam ved. Midt i gården stod der en vandpyt, dér kom dyret ud i og med Peder i grimen jo. Der dansede de rundt, så vandet sprøjtede til alle sider. Så endelig kom Kristian rendende. — Det var godt! Du er en knop! sagde han. Dig bliver der snart et karlemenneske (dvs. mandfolk) af, men nu har jeg ved den, nu er du fri, jeg skal nok.

— Mi·er fæk han e't saa'j. E Pla'g seller sæ i de sam· aa ga'n Kast mæ·e Na'k, sør'n Kristian mot gi Slep, aa æ Dy'r u'r aa æ Gosle i fuld' Fi·rspreng'. De wa gu'e naak ærgeli, men vi ku snaa'r e't læ væ·r aa gren· a Kristian, han stu' lisaa tammelmaske aa glo·j at'ter en. Vi haa·j no en faa·le Væ'sen mæ den' Pla'g, mæn vi fæk en da ind' te Aw'ten. Mæn dæn' Slaws Teng' de blywer e't sør'n glemt.

— Dæ wa jæn' Daa', vi wa ind· hwærjæn'. De wa gu'e naak sind· di wa begynd' aa ar·ber o æ Mark i æ Foro'r, men de wa saa møj' ni gremme Væj·le mæ Blæst aa Ræj'n, sør'n de vild væ Sønd' aa gjæn en Hund' u'r. Saa sæj'jer Ma·ren, te hun haaj Ar·ber te wos; hun kam' mæn Pues, dæ wa fuld' a Fjer·, saa tuk hun nower Haandfulder aa brej u'r o æ Stow·bu'er, dæm· saat hun saa wos te'r aa rev. Hun sku ha Føld' te hinde Dynner, saa·j hun. De tuk de mjæst aa æ Daa' aa fo den Sæ'k·fuld rever, mæn vi ku da gaat law· en be'te Graa'nd mi·er ino. Saa kam vi te'r aa te·s ni Tow'. Ve sør'nøj Ar·ber ka en ræt fo sna'ker, aa·n ka jo osse sej aa drel· hinaa·n nøj·. Da de gik al·bæst, sæj'jer Kristian: Dæhæ·r de æ tøj·tles Ar·ber, de·r e't nøj· aa sæt Kaa·lfolk te. Saa tøj't a, te a ku gi ham en bette Hip, aa sæjjer saa: Hæ·r ær wol e't ræt naaw·er Kaa·l, ja no kommer Pæj'jer, ka a si'e, ham mi'en du jo, dæ æ ve'r aa blyw en Kaa·lmennesk, faa han ka hold· en Hæst, de æ jo't enhwær', dæ ka de. De wa saa sjow', faa Kristian so' aa vest e't ræt, hwa han sku sæj·, han æ no hæjsen e't mondlam'. Dæm ander grenner en bet'e

— Mere fik han ikke sagt. Plagen gav i det samme et ryk tilbage og et kast med nakken, sådan (at) Kristian måtte give slip, og dyret (fór) ud af gårdsleddet i fuldt firspring. Det var godt nok ærgerligt, men vi kunne næsten ikke lade være at grine af Kristian, han stod lige så betuttet og gloede efter den. Vi havde nu et farligt væsen med den plag, men vi fik den da ind til aften. Men den slags ting de bliver ikke sådan glemte.

— Der var en dag, vi var inde allesammen. Det var godt nok efter de var begyndt at arbejde i marken om foråret, men det var så meget noget grimt vejr med blæst og regn, sådan det ville være synd at genne en hund ud. Så siger Maren, at hun havde arbejde til os, hun kom med en pose, der var fuld af fjer, så tog hun nogle håndfulde og bredte ud på stuebordet, dem satte hun så os til at ribbe. Hun skulle have fyldt til sine dyner, sagde hun. Det tog det meste af dagen at få den sækfuld ribbet, men vi kunne da godt lave lidt mere endnu. Så kom vi til at tese noget uld (dvs. karte et par portioner uld sammen). Ved sådan noget arbejde kan man rigtig få snakket, og man kan jo også sidde og drille hinanden noget. Da det gik allerbedst, siger Kristian: Det her er meningsløst arbejde, det er ikke noget at sætte mandfolk til. Så syntes jeg, at jeg kunne give ham et lille hip, og siger så: Her er vel ikke rigtig nogle karle, ja nu kommer Peder, kan jeg se, ham mener du jo er ved at blive et mandfolk, for han kan holde en hest, det er jo ikke enhver, der kan det. Det var så sjovt, for Kristian sad og vidste ikke rigtig, hvad han skulle sige, han er nu ellers ikke mundlam. De andre grinte en smule af det. Så siger Poul: Kan du ikke (nok)

Graa'nd ar'e. Saa sæj'jer Poul: Ka du e't naak sæt hind· te Væg's, du æ da hæjsen saa kjæ·vstærk. Kristian lo wos no ver, te naar æ Pla'g wa rænd fræ ham, saa wa de, for'e han e't wa rask dæn' Daa', han wa hjamsk li·g fræ æ Maa·r aa'. — Nej, sæj'jer saa Poul, de wa føst, da æ Pla'g rænd, te du bløw' nøj hjamsk.

A spu·er Kathrine, om de e't gik Pæj'jer nøj· te æ Hu'e, naar han sør'n bløw gjor te·n bette Hælt. De mi'en hun nej te. — Han ka i hwæ'r Fald' taa'r, u·rn en ka mær'k er o ham, saa·j hun. Hun ku no e't wal blyw færr mæ'r aa faatæ·l om æ Knæjt. — Jen' Daa' saaj Ma·ren te ham, te hun tøj't, te han osse sku prøw· aa ta hans smo' Søster· mæj hærom'. Han haa'r en bet'te Bro'r, dæ som·ti kom'mer, de æ sør'n en bette nysker jen'. Mi Søster·, sæj'jer han saa, hwa ska sør'n nower bette Hor·ker hæ·r at'ter? Bi·ne æ·n bette nøw'te Tøj's, aa bet'te Søster hun ka da't krawl hærom', hun ka e't go' ino. Vi dajjer mæ hin·d, for'e hun ska læ·er. — A spu·er Kathrine, om hun sku hjæm' te Venter. — A ve'er e't ræt, swaa·r hun. A kam te Foldgo'r osse for'e a sku læ·r nøj, aa a ær osse mæj te bo·de aa bryg· aa baa·g aa kaa·r aa spen·d — aa sla·g't osse, mæn en ka jo't fo al· Teng' læ'r o saa kort en Ti'. Dæ æ jo osse an·dt aa bestæl·. Mæ aa mi Marmu'er vi sna'ker om er jen' Daa', vi wa ve'r aa vend Gaa'r, ja a lawer sommen e't an·dt, ind a holdt æ Klaw's, saa sæjjer Ma·ren: Ja dæhæ·r læ'r en no e't møj' ve. Du ku wol et ten'k

sætte hende til vægs, du er da ellers så kæbestærk (dvs. rap i munden). Kristian lod os nu vide, at når plagen var rendt fra ham, så var det, fordi han ikke var rask den dag, han var hjamsk (dvs. utilpas) lige fra morgenstunden af. — Nej, siger så Poul, det var først, da plagen rendte, at du blev noget utilpas.

Jeg spurgte Kathrine, om det ikke gik Peder noget til hovedet, når han sådan blev gjort til en lille helt. Det mente hun nej til. — Han kan i hvert fald tage det, uden man kan mærke det på ham, sagde hun. Hun kunne nu ikke vel blive færdig med at fortælle om knægten. — En dag sagde Maren til ham, at hun syntes, at han også skulle prøve at tage sine små søstre med herom. Han har en lillebror, der somme tider kommer, det er sådan en lille nysgerrig én. Mine søstre, siger han så, hvad skal sådan nogle små horker (dvs. unger) her efter? Bine er en lille næsvis tøs, og lillesøster hun kan da ikke kravle herom, hun kan ikke gå endnu. Vi dajer med hende (dvs. går og støtter hende), for at hun skal lære det. — Jeg spurgte Kathrine, om hun skulle hjem til vinter. — Jeg ved det ikke rigtig, svarede hun. Jeg kom til Foldgård, også fordi jeg skulle lære noget, og jeg er også med til både at brygge og bage og karte og spinde — og slagte også, men man kan jo ikke få alting lært på så kort tid. Der er jo også andet at bestille. Mig og min madmor vi snakkede om det en dag, vi var ved at vinde garn, ja jeg lavede såmænd ikke andet, end jeg holdt klavsens (dvs. bundtet), så siger Maren: Ja dette her lærer man nu ikke meget

dæ aa blyw· hæ·r i Venter, saa vel a læ·r dæ aa væw·. Ja, sæj'jer a, de vel a gja·r læ·r, men a ve'r e't, hwa Mu'er vel sæj· te'r. Vi bløw saa jening om·, te a sku sna'k mæ dem om' er dæhjæm·. Dæ·rve bløw' er. A haa engen snak'ker te om' er ino. — Ka Ma·ern væw·, spuer a om·. Ja ja hun ka indda. Hun haa'r da·n Væw·el, aa hun brug'er en skam osse. Hun haa da sjæl' væwer al· æ Høl·ske·er, vi haa'r i æ Sæng·. De Klæj'jer, Kristian no æ begynd' aa go' i, de haa hans Mu'er væwer. A tōw'es de æ pæ'n. Ja, æ Mand' haa da faat en Sæt Klæj'jer a sam· Væw'. Vi haa·j æ krewel Skræjjer te'r aa søj'er. No ve'r a't, hwa di·l tōwes om' er dæhjæm·. A vild gja·r nok osse o Højsku·el te næst Som'mer. A ve'r e't, hur·n a kommer om· ve'r. Faa'r haa saa tit saa'j, te ham aa Mu'er aller haa waat o Højsku·el, aa de haaj di engen Teng' mest ve. A trow'er no e't Mu'er vel sæt sæ imuer, te a kom'mer dær, aa Faa'r vel ves ekki hæj'jer. Di vel sommen de bæst for mæ bægge tow'.

Kathrine spu·er no om·, om a bløw' dæ·r, hu a er, te næst O'r. — Nej', swaar a, de gy'er a nok e't. Faa'r vel gja·r, te a vild kom hjem' aa hjæl'p, hæjsen ska han te'r aa si'e sæ om' atter fræmme Hjælp. Han kjøv't jo en Støk Ju'er den aa·n O'r, de wa no mjest Hi·e, de sku han te'r aa ha bræk'ker aa ha nøj· i'er. Di ska jo te'r aa ha nøj· u'r aa'r. De æ dæ møj' Slæ'v ve. Mi Søster gor te Sku·el ino. Hun ka saa e't gjør

ved. Du kunne vel ikke tænke dig at blive her i vinter, så vil jeg lære dig at væve. Ja, siger jeg, det vil jeg gerne lære, men jeg ved ikke, hvad mor vil sige til det. Vi blev så enige om, at jeg skulle snakke med dem om det derhjemme. Derved blev det. Jeg har ingen snakket til om det endnu. — Kan Maren væve, spurgte jeg om. — Ja ja hun kan endda. Hun har da en væv, og hun bruger den skam også. Hun har da selv vævet alle de hylsklæder (dvs. lagner), vi har i sengene. Det tøj, Kristian nu er begyndt at gå i, det har hans mor vævet. Jeg synes det er pænt. Ja, manden har da fået et sæt tøj af samme væv (dvs. stof). Vi havde den halte skrædder til at sy det. Nu ved jeg ikke, hvad de vil synes om det derhjemme. Jeg ville også nok gerne på højskole til næste sommer. Jeg ved ikke, hvordan jeg kommer om ved dét. Far har så tit sagt, at han og mor aldrig har været på højskole, og det har de ingenting mistet ved. Jeg tror nu ikke mor vil sætte sig imod, at jeg kommer der, og far vil vist ikke heller. De vil såmænd det bedste for mig begge to.

Kathrine spurgte nu (om), om jeg blev der, hvor jeg er, til næste år. — Nej, svarede jeg, det gør jeg nok ikke. Far vil gerne, at jeg ville komme hjem og hjælpe, ellers skal han til at se sig om efter fremmed hjælp. Han købte jo et stykke jord det andet år, det var nu mest hede, det skulle han til at have brækket og have noget (sået) i det. De skal jo til at have noget ud af det. Det er der meget slæb ved. Min søster går i skole endnu. Hun kan

møj' Gav'n, e't da ve de Ar·ber. Mu'er haar osse saa'j te mæ, te di vild væ glaa' ve'r aa fo mæ hjæm'. A ka jo't ræjn mæ'r aa fo nower stu'er Løn', men de for aa go' ili·wal'ler. Naar en saa ka dryw æ Æjjendom' fræm', saa æ de osse Løn' faa jæn'. A æ glaa' ve'r, di haar so'ld æ Stu·er aa kjøwt en Par Hæ·est i Stej for, dem· ska a saa te'r aa fülle. Di haar da allere· hat møj' Li· a æ Ju'er, di haa faat. Dæ æ da en Di'el Græs o'r, aa no haa di faat en Kow' mi·er. Di haa'r en gu'e Aw'er mæ Katofler o de sam· Ju'er osse, aa di ser gaat u'r.

Kathrine aa mæ haaj no e't stræft saa møj' stærk mæ'r aa kom u'r te Holsbrow', men no wa vi iløw'ler ve'r aa væ·r dær.

(Fortsættes)

så ikke gøre meget gavn, ikke da ved dét arbejde. Mor har også sagt til mig, at de ville være glade for at få mig hjem. Jeg kan jo ikke regne med at få nogen stor løn, men det må gå alligevel. Når man så kan drive ejendommen frem, så er det også løn for én. Jeg er glad for, at de har solgt studene og købt et par heste i stedet for, dem skal jeg så til at følge (dvs. arbejde med). De har da allerede haft meget gavn af den jord, de har fået. Der er da en del græs på den, og nu har de fået en ko mere. De har en god ager med kartofler på den samme jord også, og de (dvs. kartoflerne) ser godt ud.

Kathrine og jeg havde nu ikke skyndt os særlig stærkt med at komme ud til Holstebro, men nu var vi alligevel ved at være der.

(Fortsættes)